

Вікторыя Азаранка ў другі раз запар перамагла ў прэстыжным турніры «Australia Open». «Звязда» не магла незаўважна прайсці каля значнай падзеі і ўзгадала апошнія факты з жыцця айчынай тэніснай прымы.

ААТ «Нафтан», у лютым адсвяткуе свой паўвекавы юбілей. Нягледзячы на наважны ўзрост, сёння гэта прадпрыемства, якое дынамічна развіваецца, праходзіць працэс абнаўлення асноўных фондаў.

Таямнічае савінае вока, залацісты птушкарый і неверагодна вялікая паўлінавочка Атлас — у Мінску працуе выстава, на якой можна ўбачыць экзатычных матылькоў амаль з усіх кантынентаў свету.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

У АХОВЕ ЗДАРОЎЯ НЕАБХОДНА СТВАРАЦЬ МОЦНЫЯ НАВУКОВЫЯ ШКОЛЫ

У нашай краіне да 2015 года будзе завершана мадэрнізацыя аховы здароўя. А таму асноўную ўвагу цяпер неабходна сканцэнтравана на стварэнні моцных навуковых школ у гэтай галіне. На гэта звярнуў увагу Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, наведваючы 8 Рэспубліканскі навукова-практычны цэнтр нейралогіі і нейрахірургіі ў Мінску, паведамілі БелТА ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы.

РНПЦ нейралогіі і нейрахірургіі быў створаны ў 2005 годзе пасля рэарганізацыі Беларускага навукова-даследчага інстытута нейралогіі, нейрахірургіі і фізіятэрапіі. Па даручэнні Прэзідэнта была праведзена рэканструкцыя цэнтры з прыбыткамі да яго аперацыйна-рэанімацыйнага корпусу і аснашчана яго лячэбным і дыягнастычным абсталяваннем перадавых сусветных вытворцаў. Штогод тут будзе аказвацца спецыялізаваная стацыянарная медыцынская дапамога 6 тысячам пацыентаў, спецыялізаваная амбулаторная медыцынская дапамога — 25 тысячам. Таксама будзе праводзіцца больш за 2 тысячы высокатэхналагічных хірургічных умяшанняў у год. У клініцы аказваецца медыцынская дапамога як дарослым, так і дзецям.

У такіх цэнтрах, па ўсёй краіне іх адкрылі. Амаль паўтары сотні тысяч чалавек з 70 краін прыязджаюць сюды лячыцца — гэта ж аб нечым гаворыцца, — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Там трэба збіраць па крупінах спецыялістаў і ствараць эфектыўныя, магутныя, навукаёмкія, з добрымі кадрамі школы».

Кіраўніку дзяржавы было даложа аб стане аховы здароўя ў Беларусі.

Па словах міністра аховы здароўя Васіля Жарко, у краіне назіраецца пазітыўная тэндэнцыя з прыростам насельніцтва, прычым не за кошт міграцыі. Так, за студзень — лістапад 2012 года паказчык нараджальнасці павялічыўся да 12,2 на 1 тыс. насельніцтва, што на 6% больш, чым за аналагічны перыяд 2011 года. Паказчык дэцыйнай смяротнасці знізіўся да 3,5 на 1 тысячу народжаных, што больш чым на 10% перавышае паказчык 2011 года. Паказчык агульнай смяротнасці знізіўся на 7,6% і склаў 13,3 на 1 тыс. насельніцтва. Пры гэтым зніжэнне агульнай смяротнасці насельніцтва адбылося практычна па ўсіх групам захворванняў і ад знешніх прычын. Натуральнае змяшэнне насельніцтва паменшылася з 2,9 на 1 тыс. жыхароў за студзень — лістапад 2011 года да 1,1 за аналагічны перыяд 2012 года.

Міністр аховы здароўя падкрэсліў, што ўпершыню за 20 гадоў мела месца найменшая змяшэнне насельніцтва. Паводле яго слоў, у мінулым годзе ў Беларусь нарадзілася на 6 тыс. чалавек больш, а памерла на 9 тыс. менш. «Мы практычна выйшлі на ўзровень, калі ў нас пачнецца натуральны прырост насельніцтва», — заўважыў кіраўнік дзяржавы.

Грандыёзная па маштабах ферма па гадоўлі экзатычнай для нашых мясцін птушкі — страусаў — размясцілася непдалёку ад Кобрына. Сумеснае беларуска-польскае прадпрыемства «ПМ і Кампанія» было арганізавана ў 2003 годзе для вырошчвання чорнага афрыканскага страуса з поўным цыклам гадоўлі, які ўключае інкубаванне яек, вырошчванне маладняку і забой птушкі на мяса і скуру. Пры гэтым выкарыстоўваюцца самыя прарогрэсіўныя сусветныя тэхналогіі. Праектная магутнасць страусінай фермы складае 1000 гадоў у год. У цяперашні час на ферме гадуецца каля 450 страусаў.

ЦУД У ПЕР'І

Прамая лінія
АКТУАЛЬНЫЯ ПЫТАННІ ЖЫЛЛЁВАЙ ПАЛІТЫКІ
1 лютага, у пятніцу, з 11.00 да 13.00 у рэдакцыі нашай газеты адбудзецца «прамая лінія» з удзелам начальніка ўпраўлення жыллёвай палітыкі Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Беларусі Аляксандра Віталевіча ГОРБАЦЬКА. Начальнік упраўлення адкажа на пытанні рэзюльванна сістэмы пастаноўкі на ўлік грамадзян з патрэбай у паліпашні жыллёвых умоў, пра новыя механізмы дзяржаўнай падтрымкі ў жыллёвым будаўніцтве, пра будаўніцтва жылля па дзяржаўна-аграднаму жыллю, а таксама на іншыя актуальныя пытанні жыллёвай палітыкі. Нумары «прамой лініі»: 8 (017) 292 38 92, 8 (017) 292 38 21. Папярэдняе пытанні можна дасылаць на электронны адрас: zvarot@zvyazda.minsk.by.

Прамая лінія
ДЭКЛАРАВАННЕ ДАХОДАЎ І ІНШЫЯ ПЫТАННІ ПАДАТКААБКАЛАННЯ НАСЕЛЬНІЦТВА
На пытанні, звязаныя з аплатай падаходнага падатку, падчас «прамой лініі» чытачам нашага выдання адкажа намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення падаткаабкладання фізічных асоб Міністэрства па падатках і зборах Беларусі Святлана Аляксандраўна ШАЎЧЭНКА. «Прамая лінія» адбудзецца 31 студзеня, у чацвер, з 11.00 да 12.00 у рэдакцыі «Звязды». Нумары «прамой лініі»: 8 (017) 292 38 92, 8 (017) 292 38 21. Папярэдняе пытанні можна дасылаць на электронны адрас: zvarot@zvyazda.minsk.by.

ЦЫТАТА ДНЯ

Барыс СВЯТЛОЎ, міністр культуры:

«Больш як тры тысячы культурных мерапрыемстваў пройдуць у Мазілёве ў 2013 годзе. Гісторыя і культурная спадчына Прыдняпроўскага краю з'яўляюцца своеасаблівым дыямантам у культурнай «кароне» краіны. Тут заўсёды надавалася вялікае ўвага захаванню і прымяжэнню культурнай спадчыны, праводзіліся фестывалі і мерапрыемстваў, якія вядомыя далёка за межамі краіны. Дзякуючы праекту «Культурная сталіца» існуючыя мерапрыемствы атрымаюць новы імпульс для свайго развіцця, а новыя кратыўныя ідэі будуць усасоблены ў жыццё».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 29.01.2013 г.

Долар ЗША	8610,00
Еўра	11580,00
Рас. руб.	286,50
Укр. грыўня	1059,69

НАДВОР'Е СЕННЯ

Брэст	0°
Віцебск	-7°
Гомель	-6°
Гродна	0°
Магілёў	-8°
Мінск	-5°

СТВАРАЕЦЦА ВІРТУАЛЬНАЯ ПРЫЁМНАЯ. НА ЧАРЗЕ — ЭЛЕКТРОННЫ ЎРАД

Хутка ў нашай краіне павінна запрацаваць віртуальная прыёмная — адзіны партал для зваротаў грамадзян. Гэта першы маштабны агульнадзяржаўны праект па ўкараненні электронных формаў дакументаабароту і новага узроўню сацыяльнага маніторынгу. Такая справа — гэта даніна часу ці сапраўдны канкрэтны крок да электроннага ўрада, стварэннем якога заклапочаны многія краіны свету, у тым ліку і нашы суседзі? Аб гэтым наша гутарка з намеснікам міністра інфармацыі Рэспублікі Беларусь Дзмітрыем Шацко.

— Зараз, у краіне актыўна ствараецца адзіная сістэма электронных зваротаў грамадзян да органаў дзяржаўнага кіравання. Хаця многія з установаў ужо мелі свае сайты ці нават электронныя рэгістры, куды можна было звярнуцца і атрымаць адказ. Некаторыя пачалі ствараць уласную сістэму электроннага дакументаабароту — на свой густ, метадам спроб і памылак. Часам такая спроба наогул нагадала паўторнае вынаходніцтва веласіпеды. А адзіны партал — публічны, агульнаацыянальны — дазволіць аптымізаваць, спрадзіць і сістэматызаваць працэдуру зваротнай сувязі дзяржавы і грамадства. Ён дапаможа грамадзяніну дакладна адшукаць ведамства, якое патрэбна. Зв'язка ўсё звароты ў адзіную сістэму, прааналізуе, вызначыць найбольш бялічыя і вострыя праблемы грамадскага жыцця. А значыць, дапаможа дзяржаве своечасова адраагаваць на іх.

СТАР 3

Абітурыент-2013 Цяпер адрэпетаваць ЦТ можна і на камп'ютары!

Новую форму падрыхтоўкі да цэнтраванага тэсціравання — камп'ютарнае тэсціраванне — прапануе абітурыентам Рэспубліканскі інстытут кантролю ведаў.

— У студзені ў краіне якая стартваў другі этап рэпетыцыйнага тэсціравання, які будзе доўжыцца да канца лютага. Падчас першага этапу, які завяршыўся ў снежні, было апрацавана 59 тысяч чалавек-тэстаў. Такім чынам, сёлётыня абітурыенты аказаліся больш актыўнымі за сваіх папярэднікаў, — расказаў журналісту «Звязды» дырэктар Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў Мікалай ФЯСЬКОЎ. — На другі раўнд таксама будзе вынесена па два варыянты тэстаў на кожны прадмет. Працэдура рэпетыцыйнага тэсціравання (з выкарыстаннем папярочных бланкаў адказаў) абітурыентам ужо добра вядомая. Мы настойваем на тым, каб арганізатары «рэпетыцый» прытрымлівалі ўсіх правіл правядзення ЦТ, каб адрозна настроіць абітурыентаў на сур'ёзны лад і змадалаць рэальную псіхалагічную абстаноўку правядзення экзамену: ніякіх мабільнікаў, дапаможнікаў і шпаргалак у экзаменацыйнай аўдыторыі быць не павінна! Арганізатарам дазваляецца кансультаваць удзельнікаў «рэпетыцый» толькі па тэхналогіі работы над тэстам і па парадку запавнення бланка. Ніякіх кансультацый па змесце тэстаў не дапускаецца.

Камп'ютарнае тэсціраванне — новая форма «рэпетыцый» будучага ЦТ, якую трэба разглядаць як дадатковую магчымасць «паўраўнаважана» напярэдняга адказных іспытаў. Галоўнай перавагай камп'ютарнага тэсціравання з'яўляецца магчымасць выканання тэста ў двух рэжымах: кантрольна, які максімальна набліжаны да ўмоў цэнтраванага тэсціравання, і трэнерачына. Трэнерачына рэжым прадугледжвае выкарыстанне дадаткова інфармацыі, якая падказвае абітурыенту правільнае рашэнне тэставага задання і прадугледжвае магчымасць параўнання свайго варыянта адказу з эталонным. Прайсці камп'ютарнае тэсціраванне можна толькі на базе Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў, затое вынікі выканання тэста становяцца вядомыя адрозна пасля завяршэння работы.

Па апошніх звестках, агульная колькасць загінулых складала 233 чалавекі (хоць раней Terra Brasil паведамляла, што колькасць ахвяр дасягнула 245 чалавек). Сярод загінулых — 120 мужчын і 113 жанчын.

Пакуль удалося ідэнтыфікаваць толькі 185 загінулых. Траўмы ў выніку пажару атрымалі не менш за 130 чалавек. З іх каля 90 чалавек застаюцца ў шпіталю. Большасць з іх пацярпелі ад інтаксікацыі, аднак шмат хто таксама атрымаў цяжкія апёкі. Пажар у клубе пачаўся каля 2 гадзін ночы па мясцовым часе ў ноч на 27 студзеня. У клубе знаходзілася каля тысячы чалавек, у асноўным студэнты мясцовага ўніверсітэта, якія прыйшлі на канцэрт. Прычынай узгарання стала піратэхнічнае шоу. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка ад імя беларускага народа і сябе асабіста накіраваў спачуванні прэзідэнтам Бразіліі і народу гэтай краіны ў сувязі са шматлікімі чалавечымі ахвярамі.

БОЛЬШ, ЧЫМ ПОДЗВІГ

У МУЗЕІ ГІСТОРЫІ МІНСКА АДКРЫЛАСЯ ПЕРСАНАЛЬНАЯ ВЫСТАВА ФАТОГРАФА-ЗВЯЗДОЎЦА АНАТОЛЯ КЛЕШЧУКА «МАЕ ПРАВЕДНІКІ»

У сапраўды творчых, таленавітых людзей ёсць адметная якасць — дасягаць думкай, ідэяй да нашых сэрцаў, не пакідаючы свае працы незаўважанымі. З Анатолем Клешчуком я пазнаёміўся задоўга да таго, як аказаўся ў рэдакцыйных мурах «Звязды». Проста бачыў ягоныя здымкі Янкі Брыля, Казіміра Свёнтка, падзей, якія ў сярэдзіне 90-х уплывалі на становленне нашай яшчэ маладой, але ўжо незалежнай краіны. Па-юначы я зайдросціў яму, бо фотакамерай ён «занатоўваў» сапраўдную гісторыю, тое, што рухала людзьмі, хвалявала іх. І толькі ўжо пасля, калі пасталеў, зразумёў адну рэч: цэнтрам многіх прац Клешчука з'яўляецца не падзея, а менавіта чалавек у сваім звычайным жыцці.

Яго чарговая выстава партрэтаў — гэта таксама знешне прасты чалавек, які ходзіць з намі па хлеб у краму, чытае газеты, п'е самую звычайную гарбаты, але адметны ўнутрана. Экспазіцыя прысвечана тым, хто падчас Другой сусветнай вайны, халакосту не думаў пра наступствы, а хаваў, вырошчываў ад фашысцкіх акупантаў яўрэяў, дапамагаў ім у гета. Па вялікім рахунку, у гэтай сартраўскай «памежнай сітуацыі» беларусы доўга не разважалі, дапамагалі, давалі чалавечу надзею на адэкватнае існаванне пасля вайны. І неістотна было, хто ты (хрысціянцін ці іўдзеяй), калі справа тычылася жыцця малага дзіцяці. Пасля вайны такіх адважлівых людзей пачалі называць «праведнікамі свету». У нашай краіне іх каля 600, але спіс і зараз паўняецца прызвічамі. Напрыклад, толькі зараз, пасмяротна, пасведчанне і спецыяльны медаль «атрымала» Марыя Майсееўна за тое, што хавала ад забойцаў яўрэйскаго дзяткінуку, выдала яе за сваю пляменніцу.

СТАР 2

ІДЗЕ АДЛІГА

Ужо ў аўтарак атмасферныя франты з боку Заходняй Еўропы прыносяць месцамі па краіне снег, паведаміла рэдакцыя спецыяліст Рэспубліканскага гідраметэарыя Мінпрыроды Вольга ФЯДОТАВА.

У сярэдзі атлантычных цыклон і яго атмасферныя франты прыносяць снег ва ўсё рэгіёны Беларусі, а па паўднёвым захадзе будзе ісці снег з дажджом. Удзень сур'ёзны галалёд, туман, на дарогах галалёдзіца. Па паўночным захадзе ўзмоцніцца вецер парывамі да 15—20 м/с. Тэмпература паветра ў ноч на сярэдзі будзе вагацца ад 0 па паўднёвым захадзе да мінус 11 градусаў па ўсходзе краіны. Удзень ад мінус 2 да плюс 3, па ўсходзе — да 5 марозу.

У чацвер чакаецца мокры снег і дождж. У асобных раёнах моцныя апады. Месцамі туман і галалёд, на дарогах спізка. Прагназуецца моцны парываты вецер да 15—20 м.с. Тэмпература паветра ўначы на чацвер ад мінус 5 да плюс 2, удзень — ад мінус 1 да плюс 5 градусаў.

Напрыканцы тыдня зноў пачне падмарожваць. Уначы будзе ад 0 да мінус 8, а ўдзень — ад мінус 3 да плюс 3 градусаў, у нядзелю — да 5 марозу.

Сяргей КУРКАЧ.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

РЭЖЫМ НАДЗВЫЧАЙНАГА СТАНОВІШЧА — У ТРОХ ЕГІПЕЦКІХ ГАРАДАХ

Рэжым надзвычайнага становішча ўведзены ў егіпецкіх правінцыях Порт-Саід, Суэц і Ісмаілія, дзе на працягу некалькіх дзён не оціхае супрацьстаянне моладзевых анархісцкіх групавак з сіламі бяспекі, перадаючы інфармагенцыі. Рэжым надзвычайнага становішча абвешчаны 27 студзеня прэзідэнтам Егіпта Мухамедам Мурсі. На працягу месяца ў трох правінцыях будзе дзейнічаць каманданцкі час з 9 гадзін вечара да 6 гадзін раніцы.

У ТУРЦЫІ ЗАБАРАНІЛІ КУРЭННЕ КАЛЬЯНА У ГРАМАДСКІХ МЕСЦАХ

У Турцыі ўступіла ў сілу забарона на курэнне кальяна ў грамадскіх месцах, паведамляючы інфармагенцыі. У адпаведнасці з распараджэннем турэцкіх уладаў, цяпер кальяна забаронена паліцыі ў кавярнях, барах, рэстаранах, а таксама ў іншых грамадскіх установах. У ліпені 2009 года парламент Турцыі ўвёў забарону на курэнне цыгарэт у грамадскіх месцах.

У КІРГІЗІІ ПАВЯЛІЦЫЛІ ТЭРМІН ТУРЭМНАГА ЗНЯВОЛЕННЯ ЗА КРАДЗЕЖ НЯВЕСТ

Прэзідэнт краіны Алмас Атанбаёў падпісаў папраўкі ў Крымінальны кодэкс, згодна з якімі пакаранне за выкраданне нявесты, якая не дасягнула 17-ці гадоў, складае ад 5 да 10 гадоў (раней — ад 3 да 7). Таксама ўрад унёс папраўкі ў артыкул аб «прымусе жанчыны да ўступлення ў шлюб» — за падобнае правапарушэнне вiнаватарыя моцна атрымаць тэрмін да 7 гадоў. Штогод у краіне выкрадаецца да 16 тысяч дзяцчат з мэтай прымусова выдаць іх замуж.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

У БРАЗІЛІІ АБВЕШЧАНА ЖАЛОБА ПА АХВЯРАХ ПАЖАРУ

Прэзідэнт Бразіліі Дылма Русеф абвясціла агульнаацыянальную трохдзённую жалобу па ахвярах пажару ў клубе Kiss у горадзе Санта-Марыя. Акрамя таго, раней губернатар штата Рыу-Грандзі-ду-Сул абвясціў тыднёвую жалобу, а мэр горада Санта-Марыя — жалобу працягласцю ў 30 дзён.

Па апошніх звестках, агульная колькасць загінулых складала 233 чалавекі (хоць раней Terra Brasil паведамляла, што колькасць ахвяр дасягнула 245 чалавек). Сярод загінулых — 120 мужчын і 113 жанчын.

Пакуль удалося ідэнтыфікаваць толькі 185 загінулых. Траўмы ў выніку пажару атрымалі не менш за 130 чалавек. З іх каля 90 чалавек застаюцца ў шпіталю. Большасць з іх пацярпелі ад інтаксікацыі, аднак шмат хто таксама атрымаў цяжкія апёкі. Пажар у клубе пачаўся каля 2 гадзін ночы па мясцовым часе ў ноч на 27 студзеня. У клубе знаходзілася каля тысячы чалавек, у асноўным студэнты мясцовага ўніверсітэта, якія прыйшлі на канцэрт. Прычынай узгарання стала піратэхнічнае шоу. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка ад імя беларускага народа і сябе асабіста накіраваў спачуванні прэзідэнтам Бразіліі і народу гэтай краіны ў сувязі са шматлікімі чалавечымі ахвярамі.

КАЛІ ВЫ АПОШНІ РАЗ НАВЕДВАЛІ БІБЛІЯТЭКУ?

Зоя КУРДЗЮК, кіраўнік праектаў студыі вэб-дызайну «Nineseven», Мінск:

— У бібліятэцы я бываю толькі ў сваёй роднай Маладэчэ. Там у мяне маці працуе дырэктарам, таму з 4 гадоў я — іх пастаянная чытачка. Чытаю шмат, але кнігі часцей за ўсё купляю. А ўсё астатняе шукаю пераважна ў інтэрнце, бо з-за працы не хапае часу наведваць бібліятэкі. Чытаць анлайн альбо набываць кніжкі мне прасцей, бо не трэба здавацца яшчэ і пра тое, што сёння кнігі ўзяла, а потым іх трэба вяртаць. Зараз амаль у кожнага ёсць камп'ютар альбо мабільны тэлефон з доступам да інтэрнэту, што дазваляе за лічаныя хвіліны знайсці патрэбную інфармацыю. У нейкай ступені, безумоўна, такая даступнасць інфармацыі — гэта добра, але самім бібліятэчкам яна стварае пэўныя праблемы. Бо ім трэба адпавядаць патрабаванням часу. Добра было б, каб бібліятэкі мелі сайт, дзе чытачы маглі б замаўляць кнігі — можа, нават з дастаўкай. Бо бачу на прыкладзе бібліятэкі ў маім родным горадзе, дзе ладзіцца многа розных сустрач, выстаў і ёсць розныя платныя паслугі: усё роўна на кнігі прыходзяць адны і тыя ж чытачы.

Яўген ВАРАКСА, журналіст, г. Івянец:

— Я вельмі люблю чытаць, але гарадскую бібліятэку не наведваў ужо больш за год. Гучыць абсурдна, але ў рэальнасці па-іншаму не атрымліваецца. Калі ўзнікае жаданне пачытаць нешта з сучасных аўтараў, то імкнуся купіць кнігу. Класічнай літаратуры хапае ў дамашняй бібліятэцы. А ўсё астатняе чытаю ў электронным выглядзе. На паходзі ў бібліятэку проста не застаецца часу. На жаль, і там не так часта сустрачваю новыя кнігі. Часам складваецца ўражанне, што час у нашым гарадскім кнігасховішчы спыніўся ў сярэдзіне 1990-х. Для масавага чытача будучае, за электроннымі кнігамі. Бо гэта зручна і больш даступна на кошыце. Але папяроявая кніга нікуды не знікне. Ці можна ўзяць сабе нешта больш камфортнае, чым магчымасць пасядзець халодным зімовым вечарам пад пледам з томікам Умберта Эка?..

Ганна КОСАВА, студэнтка факультэта права Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта:

— Я вельмі любіла літаратуру і шмат чытала ў школе. Апошнім часам у бібліятэцы часта бывала па вучобе. Масацкую літаратуру на факультэце брала недзе год таму. Падрыхтоўка да семінараў і напісанне курсавых заўсёды забірае шмат часу. Калі не хапае інфармацыі, то звычайна спачатку шукаю ў інтэрнце, а толькі пасля гэтага іду ў бібліятэку, каб знайсці ўсё ў першакрыніцах, якія можна адсканаваць ці сфатаграфавачы. Хаця ў інтэрнце і шмат інфармацыі, але часам даводзіцца сумнявацца ў яе дакладнасці. Калі ж з'яўляецца вольная хвілінка, каб пачытаць што-небудзь для душы, то мне дастаткова зазірнуць у хатнюю бібліятэку маіх бацькоў альбо сяброў. Зусім нядаўна менавіта ў сябра знайшла кнігу Тэадора Драйзера «Стоік», якую ўжо даўно хацела прачытаць.

Падрыхтавала Алена ДРАПКО.

...НЕАБХОДНА СТВАРАЦЬ МОЦНЫЯ НАВУКОВЫЯ ШКОЛЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У сувязі з гэтым Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што Беларусь да 2015 года павінна дамагчыся натуральнага прыросту насельніцтва. Ён падкрэсліў, што гэта застаецца найважнейшай задачай усёй медыцынскай галіны.

Закрануў кіраўнік дзяржавы і пытанне павышэння заробковых плат медыцынскім работнікам. «Так, мы зарплату павысім, атпымуючыся, лішне ўбярэм, але і патрабаванні будуць. Як з наставіўкай, так і з урачой будуць жалезныя патрабаванні», — падкрэсліў Прэзідэнт. «Хопіць ужо плакацца, што ў нас урачы жабракі, бедныя. Час і ўрачам даваць вынік. Усе атрымліваюць аднолькавую адукацыю, усе ў аднолькавых умовах, але Смяяновічы (Арнольд Смяяновіч — вядомы беларускі вучоны ў галіне нейралогіі і нейрахірургіі. — **Завуага. БЕЛТА**) не ўсёды з'яўляюцца», — сказаў Аляксандр Лукашэнка, дадаўшы, што праца высакакласных медыкаў сёння ў краіне аплатавацца высока.

Кіраўнік дзяржавы лічыць, што заробкі беларускім медыкам могуць быць паднятыя ў тым ліку і за кошт нарошчвання экспарту медыцынскіх паслуг. Але гэта ні ў якім выпадку не павінна быць у шкоду насельніцтву Беларусі, падкрэсліў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка наведаў рэнтгеналагічнае аддзяленне, аперацыйны блок, дзіцячае і дарослае анестэзіялага-рэанімацыйны аддзяленні, палаты. Кіраўнік дзяржавы падкрэсліваў цікавасць умовамі працы медыцынскага персаналу ў цэнтры, інавацыйнымі распрацоўкамі беларускіх вучоных у галіне нейралогіі і нейрахірургіі.

Прэзідэнт застаўся задаволены ўбачаным і падкрэсліў, што ў цэнтры варта рытываць высокакласны спецыялістаў і для абласных клінік. «Адсюль, наколькі магчыма, мы павінны ісці ў вобласці. Павінна быць сістэма», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«І ў клініках павінны быць жалезны парадак! Тут устаноўлена дабрае абсталяванне. Будзе добры кіраўнік — будзе парадак. Таму не трэба прызначаць па знаёмстве, па сваяцтве, а выбіраць моцных кіраўнікоў, якія арганізуюць працэс», — даручыў Прэзідэнт.

СТАЎКА РЭФІНАНСАВАННЯ ЗНІЖАЦА

Стаўка рэфінансавання ў Беларусі да канца 2013 года можа знізіцца да 13-15 працэнтаў гадавых. Аб гэтым БЕЛТА паведалі ва ўпраўленні інфармацыі і грамадскіх сувязяў Нацбанка па выніках пашыранага пасаджэння праўлення Нацыянальнага банка.

У Нацбанку запэўнілі, што сёлета застануцца строгімі падыходы ў вырашэнні шэрагу пытанняў. «Дынаміка стаўкі рэфінансавання на працягу гэтага года будзе ў многім залежаць ад макраэканамічнай сітуацыі, у першую чаргу — у знешнім гандлі і на валютным рынку. Пры замацаванні дадатных тэндэнцый у эканоміцы стаўка рэфінансавання да канца 2013 года можа знізіцца да 13-15 працэнтаў гадавых. У той жа час для забяспячэння макраэканамічнай стабільнасці можа спатрэбіцца ўстаноўленне стаўкі рэфінансавання на больш высокім узроўні», — адзначылі ў Нацбанку. У 2012 годзе стаўка рэфінансавання паступова зніжалася. На працягу года яна была зменшана на 15 працэнтных пунктаў і з 12 верасня складала 30 працэнтаў.

Цяпер адрэпетаваць ЦТ можна і на камп'ютары!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У будныя дні камп'ютарнае тэсціраванне будзе праводзіцца раз на дзень, а ў суботу і нядзелю ў інстытуце гатовы тэсціраваць ахвотных і тройчы на дзень. Зарэгістравацца для ўдзелу можна на сайце інстытута www.rkcs.by у раздзеле «камп'ютарнае тэсціраванне». Кошт тэсціравання па адным вучэбным прадмеце складае 34 900 рублёў.

Мікалай Фяскоў удакладніў, што на камп'ютарным і рэпетыцыйным тэсціраванні абі-

турыентам будуць прапаноўвацца розныя варыянтны тэстаў, але заданні для іх будуць узятыя з агульнага банка тэставых заданняў, а тэсты для камп'ютарнага тэсціравання будуць складацца па той жа спецыфікацыі, што і для рэпетыцыйнага тэсціравання. Спецыфікацыя — гэта своеасаблівы алгарытм пабудовы тэста: яна вызначае яго структуру, колькасць заданняў па кожнай тэме, узровень іх складанасці і г.д. Трэба мець на ўвазе, што пад выглядам падрыхтоўкі да цэнтрылізаванага тэсціравання асобныя ўстановы адукацыі таксама прапануюць прайсці так званая камп'ютарнае тэсціраванне, але тэсты і тэхналогія апрацоўкі вынікаў такога тэсціравання не маюць нічога агульнага з цэнтрылізаваным і рэпетыцыйным тэсціраваннем. Галоўнае адрозненне камп'ютарнага тэсціравання заключаецца ў тым, што замест запавунення папярэлага бланка адказаў абітурыенты будуць мець справу з яго электроннай вывай.

Пры падрыхтоўцы да рэпетыцыйнага тэсціравання Мікалай Фяскоў параіў абітурыентам карыстацца зборнікамі, куды ўвайшлі тэсты, прапанаваныя ўдзельнікам ЦТ папярэдніх гадоў. У прыватнасці, у продажы ёсць поўныя зборнікі тэстаў за 2007—2011 гады па беларускай, рускай і англійскай мовах, матэматыцы, фізіцы, хіміі і біялогіі. Ёсць таксама зборнікі з заданнямі ЦТ 2012 года па ўсіх 14 дысцыплінах.

Перавагі камп'ютарнага тэсціравання:

- вынік выканання тэста вядомы адразу ж пасля работы над ім;
- магчымыя паўторна выканаць заданні, у якіх будуць дапушчаны памылкі, скарыстаўшыся пры гэтым «падказкай»;
- магчымыя знаёміцца з аўтарскім рапэннем прапанаваных заданняў.

Камп'ютарнае тэсціраванне праводзіцца штодня па адрасе: г. Мінск, вул. Чайкоўскага, 7, к. 12. п'янідзекак—пятніца: 14.30; субота, нядзеля: 9.00, 12.00, 15.00.

Зборнікі дапамогай прасачыць асноўныя тэндэнцыі ў фарміраванні заданняў цэнтрылізаванага тэсціравання за апошнія гады, сістэматызаваць і самастойна прааналізаваць свае веды.

Для павышэння эфектыўнасці ад удзелу ў рэпетыцый ЦТ можна скарыстацца таксама паслугамі рэгіянальнага цэнтрылізаванага і прафесійнай арыентацыі моладзі пры Гродзенскім дзяржаўным універсітэце імя Я.Купалы, які ўжо не першы год арганізуе пры падтрымцы Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў індывідуальныя кансультацыі для ўдзельнікаў рэпетыцыйнага тэсціравання. Там могуць прааналізаваць любога абітурыента, незалежна ад пункта праходжання тэсціравання і месца яго жытвання. Мэта такой кансультацыі — ліквідацыя прабелаў у ведах і далейшае падрыхтоўка па тэматыцы тэставых заданняў, з якімі абітурыенты не справіліся на «рэпетыцыі» экзамену. Індывідуальныя кансультацыі ўяўляе сабой расылку вучэбна-метадычнага пакета, які змяшчае тэматыку раздзелаў школьнай праграмы па кожным няправільна выкананым заданні з указаннем года ці класа вывучэння адпаведнага раздзела, з рэкамендаваным спісам вучэбнай і метадычнай літаратуры, са зместам няправільна выкананых заданняў, правільнымі адказамі і указаннем да правільнага рашэння. Кансультацыйныя паслугі аказваюць удзельнікам рэпетыцыйнага тэсціравання таксама Ліцэй БДУ і Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт.

Дарчы, колькасць дысцыплін, якія можна здаваць на рэпетыцыйнае тэсціраванне, у адрозненне ад ЦТ, ніхто не абмяжоўвае. Таксама да ўдзелу ў рэпетыцыйным тэсціраванні дапускаюцца і дзесьцікласнікі...

Надзея НІКАЛАЕВА.

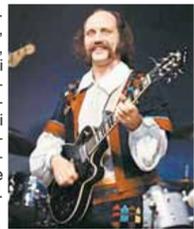

Фота Марыны БЕГУНЧОКВАЙ.

10 ГАДОЎ ТАМУ НЕ СТАЛА ПЕСНЯРА...

■ Каб помнілі

Зарана. Заўчасна. Бадай выпадкова. Вялікія людзі заўжды сыходзяць рана, пакаіваюць свет сам-насам са злом, несправядлівасцю, хітвым, злоснымі людзьмі, якія лічаць сябе цэнтрам сусвету. Але на справе менавіта такія людзі, як Уладзімір Георгіевіч, па сутнасці і ёсць цэнтр. Цэнтр прыцягнення дабра і міласэрнасці, творчасці, беларускасці. Але воляй лёсу Уладзімір Мулявін не змог акрыяць пасля аўтакатастрофы. Сёлета яму споўнілася б 72 гады...

Беларусі наогул шчасціца на людзей, якія, не з'яўляючыся этнічнымі беларусамі, прыязджаюць да нас і праінкаюцца нашай культурай, мовай, светабачаннем, настраямі. Уладзімір Мулявін хоць і нарадзіўся ў расійскім Свядлоўскаму, але стаў, магчыма, большым беларусам, чым многія з нас. Варта прыгадаць хая б толькі народных беларускіх песень і колькі песень на словы беларускіх паэтаў ён ажывіў, надаў ім другое жыццё, зрабіўшы новыя аранжыроўкі, надаўшы новае гучанне — свой голас. І якія песні ён любіў спяваць у кампаніі блізкіх сяброў, аднадумцаў...

У пачатку 1960-х Беларуская дзяржаўная філармонія запрасіла на працу напачатковага, выключанага са Свядлоўскага музычнай вучэльні (клас струнных інструментаў) за захваленне джэзам Уладзіміра Мулявіна. І з таго часу Мулявін і Беларусь непарыўна. У філармоніі цёрць ёсць музей Мулявіна. Побач — бульвар яго імя. Але самае галоўнае тое, што голас Уладзіміра Мулявіна (і тых, яго, «Песняроў», якія пачыналіся яшчэ як «Лявончы» ў канцы 1960-х гг.) мы чуюм і сёння. Ад самага ранняга эксперыментальна арт-рокавага «Крыку птушкі» да без пералышання, хітоў — «Ручнікі», «Александрына», «Завушніцкі», «Чырвоная ружа», «Купалініца»...

Воляга ЧАЙКОўСКАЯ.

Алесь БАДАК ГОЛАС

Памяці Уладзіміра Мулявіна

Голад На сцэне эстраднай На голас. Ішлі на яго ў нас і вёска, і горад. Ішлі Беларусы, Украіна, Расія, Нібыта на сцэну ўзьходзіў меся. Гучала, як пропаведзь, свету стаўленаму: «А ў полі вярба нахілена...» І не рырытэ ўжо дома — рэліквія І слухалі голас, як шчырыя вернікі Азінае веры Еўропа з Амерыкай. Не спынілі гісторыі шпаркае кола. Няхай на эстрадзе паўсюль цяпер гола Ад плётка газетных, кароткіх спаднічак, Успомнім і гэта пасля настальгічна Ды гола яшчэ ўдз бе гэтага голасу, Як без васьміна прыдарожнаму коласу. І не рырытэ ўжо дома — рэліквія Мулявінска голас з пасцінкі і лік яго. І дыск заўдае гадамі зайграны На словах: «Ой рана... ой рана... ой рана...»

У свеце

Ужо восенню 2012 года было вядома, што дзяржсакратар ЗША Хілары Клінтан мае намер пакінуць сваю пасаду. Першапачаткова на гэтую пасаду разглядалася кандыдатура прадстаўнікі ЗША пры ААН С'юзан Райс, але яе імя аказалася так цесна звязана са скандалам аб промахах Дзярждэпартаменту ЗША ў Лівіі, у выніку якіх загінуў амерыканскі пасол, што Райс добраахвотна адмовілася ад гэтай пасады, апасаючыся, што яе не зацвердзіць Кангрэс. Такім чынам, цяпер замест Хілары Клінтан дзяржсакратаром ЗША стане Джон Форб Керы.

Гэты амерыканскі палітык з'яўляецца дастаткова супярэчлівай фігурай. Ветэран вайны ў В'етнаме, які актыўна выступаў пасля вяртання ў ЗША ў антываенных шэсцях і акцыях, пасля праявіў сябе зусім не так адназначна.

Так, ён асудзіў ваеннае ўмяшанне ЗША ў Ірак у 2003 годзе. Але не варта забываць: яно стала магчымым дзякуючы ў тым ліку і яго прамовам, у якіх ён пераконваў грамадскасць, што Садам Хусейн мае зброю масавага знішчэння і актыўна імкнецца распрацаваць ядзерную зброю. Як мы ведаем, ніякай зброі масавага знішчэння ў Іраку не аказалася, а ад распрацовак ядзернай зброі Хусейн адмовіўся задоўга да ўмяшання.

Цікава і тое, што ў 2011 годзе менавіта Керы адным з першых амерыканскіх палітыкаў заклікаў да ўстанавлення беспералатнай зоны над Лівіяй, а таксама быў саўтараем рэзалюцыі аб працягненні

Ведай нашых!

УЛАДАРКА АЎСТРАЛІ

Усё, можна святкаваць! Вікторыя Азаранка ў другі раз запар перамагла ў прэстыжным турніры «Australia Open» і атрымае 2,55 мільёна долараў. Гэтым разам моцных удараў Беларусі не вытрымала кітаўка Лі На — 4:6, 6:4, 6:3. «Звязда» не магла не заўважана прайсці каля значнай падзеі і ўгадаваць апошнія факты з жыцця айчынай тэніскай прывы.

1. Адкрыты чэмпіятат Аўстраліі Азаранка правяла выдатна. І толькі адна падзея магла азмрочыць выступленне Вікторыі на радзіме кенгуру. «Звязда» ў мінулым нумары ўжо пісала, якія некалькі былых тэнісцістаў і амерыканскія журналісты накінуліся на першую ракетку свету з-за таго, што тая ў вырашальны момант паўфіналу затрымалася на медыцынскім пералынку. Маўляў, усё гэта паўплывала на сустрэчу з амерыканскай Слоан Стывенс. Размовы размовамі, але дакладна пра той інцыдэнт выказалася саперніца Азаранкі. «Не ведаю, якія ў Вікторыі былі прычыны ўзяць медыцынскі тайм-аўт, але гэта ніяк не паўплывала на мяне, — заўважыла Стывенс. — Не думаю, што гэта адбілася на ходзе сустрэчы. Я выдатна стаілаўса да Вікі, у нас адзін агент. Мы вельмі добрыя сябры. Я ўпэўнена, мы сустрэнемся і пагаворым з ёй пра гэта».

2. Як і любая дзяўчына, Вікторыя, зразумела, любіць слухаць музыку. Толькі з яе плэра не пачуеш айчынных выканаўцаў. Валадарыць там вядомай амерыканскай спявачка Рыяна. Асабліва важна для тэнісцістаў, каб музыка добра настроівала на матч. «Калі я слухаю дрэўную музыку, теды і матч атрымаецца бліжэй, — тлумачыць беларуска. — Таму я вельмі старанна падыходжу да выбару. (...) На main іPod шмат рознай музыкі. Шмат Рыяны — усё песні, усё альбомы. Я яе вялікая прыхільніца. Яшчэ ёсць руская музыка, крэйву року. Наогул мне падабаюцца розныя стылі. Усе залежыць ад настрою. Да таго ж для мяне музыка заўжды звязана з успамінамі».

3. Між іншым, у новай бойфрэндзі Азаранкі запісаюць менавіта музыку. Яго творчы поведзінам Рэфду, сапраўднае імя — Стэфан Гордзі, а выступае ён у рэп-дуэце LFMFO. Найбольш вядома песня ў Беларусі — «Sexy and I know it» — яшчэ летась гучала ледзь не на кожнай дыскацеці. Ён шмат часу праводзіць з Азаранкай, а на Адкрытым чэмпіянаце

ўдзелу амерыканскіх войскаў у аперацыі супраць Кадафі яшчэ на год у чэрвені 2011-га.

Дарчы, трэба адзначыць, што Керы з'яўляецца самым багатым сенатарам у Сенате ЗША. Гэта збліжае яго з Хілары Клінтан, якая таксама мае вялікую маёмасць. Яны таксама з'яўляюцца і выпускнікамі адной і той жа навучнай установы — Ельскага ўніверсітэта. Адзіным адрозненнем з'яўляецца накірунак навучання: Керы вучаўся ў ім паліталогію, а Клінтан атрымала ступень па юрыспрудэнцыі.

Збліжэе былога і новага дзяржсакратара і тое, што яны спрабавалі самі стаць прэзідэнтамі ЗША. Праўда, Керы дасягнуў большага, чым Клінтан, якая праіграла гонку Абама і не дабралася да фіналу ў 2008 годзе. Ён змог стаць асноўным кандыдатам дэмакратаў супраць Джорджа Буша малодшага ў 2004 годзе, якому і праіграў, нягледзячы на ўсе промахі, што зрабіў апошні ў знешняй палітыцы.

Пры гэтым варта адзначыць, што Клінтан лічыцца адным з самых верагодных кандыдатаў у прэзідэнта на выбарах 2016 года. Барак Абама ўжо не зможа выбірацца на новы тэрмін, а Хілары, якой будзе ў гэты момант 69 гадоў, карыстаецца вялікай папулярнасцю ў краіне. Цяжка верагодна, што яна і выратыла адзіц ад кар'еры дзяржсакратара ў дастаткова складаныя часы для Амерыкі. Гэта дазваляе ёй захаваць сваю папулярнасць на піку і аказацца не звязанай з тымі промахамі, якія будзе рабіць адміністрацыя Абама, спрабуючы ўтрымаць былы ўзровень уплыву на сусветныя справы, але ўжо не маючы ні былых фінансавых магчымасцяў, ні такога спрыяльнага для былой звышшвельчнасці

асяроддзя. Пры гэтым Джона Керы, якому ўжо цяпер 69 гадоў, як кандыдата ў будучай прэзідэнцкай гонцы не разглядаюць.

Несумненна, што Джон Керы, які прыходзіць на новую пасаду, мае большы вопыт у сферы знешняй палітыкі, чым быў у Хілары Клінтан у момант яго заняцця. Усё-такі ён дастаткова доўга ўзначальваў сенаткі міжнародны камітэт і прывясціў знешняй палітыцы значна больш часу, чым яна. Можна чакаць, што ў сувязі з гэтым у Керы не будзе канфузаў, нахвалат таго, які адбыўся з Клінтан у першы год яе працы дзяржсакратаром, калі яна ўручыла міністру замежных спраў Расіі Лаўрову прэзэнт у знак перазагрыўкі адносінаў з ЗША, на якім было памылкова напісана па-руску «перарузка».

Дарчы, цікава адзначыць, што асноўныя капіталы сям'я Форбсаў, выхадцам з якой з'яўляецца новы дзяржсакратар, сабрала ў XIX стагоддзі на гандлі з Кітаем і інвестыцыях у гэтую краіну. Зразумела, цяжка ацаніць, які сам Керы ставіцца да гэтага факта, але ёсць верагоднасць, што Керы будзе вядоўваць адносіны з Кітаем больш далікатна, чым гэта рабіла Хілары Клінтан.

Можна чакаць таксама ажывлення ў адносінах ЗША і Францыі — Керы адносіцца да нешматлікай колькасці тых амерыканскіх палітыкаў, якія свабодна валодаюць французскай мовай. Магчымыя кантактаваць з Дзярждэпам на адной мове вельмі спатрэбіцца Францыі, якая ўвалялася ў канфлікт у Малі.

У той жа час не даводзіцца чакаць значных змяненняў у знешняй палітыцы ЗША ў сувязі з прыходам

новага дзяржсакратара. Не варта забываць, што міністр замежных спраў, што ў ЗША, што ў Афрыцы, выказвае кансалідаваны пункт гледжання кіруючай эліты або хутка страчвае сваю пасаду. І Керы не будзе выключэннем. Яго ўжо агучаныя амбіцыі па выразненні араба-ізраільскага канфлікту не змогуць быць рэалізаваны, пакуль эліта ЗША прытрымліваецца іншага пункту гледжання на праблему.

Цяжка чакаць і рэзкага паліяшэння расійска-амерыканскіх адносін. Амерыканская кіруючая эліта ўсё ніяк не можа рэвітацыя з меркаваннем, якое склалася ў 1990-х, што Расія наведкі страціла сур'ёзны статус на сусветнай арэне. Не варта чакаць і паліяшэння ў беларуска-амерыканскіх адносінах з-за замены дзяржсакратара. Пакуль кіруючая эліта ЗША не адмовіцца ад былой палітыкі прывязвання Беларусі да пакаронскай, асоба канкрэтнага міністра або нават прэзідэнта ЗША не мае асаблівага значэння.

Сяргей КІЗІМА, загадчык кафедры міжнародных адносін Акадэміі кіравання пры Прэзідэце Рэспублікі Беларусь доктар палітычных навук

БОЛЬШ, ЧЫМ ПОДЗВІГ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Я асабліва не задумваўся над тым, ці здолею гэта зрабіць, — кажа фатограф, які пачаў здымаць прыведнікаў з 1995 года. — Мне заўсёды вабілі людзі старэйшага пакалення. Простага чалавека здымаць не было нагоды, а ў гэтых людзях знайшоўся ўсё: і трагедыіны гісторыі, і асабісты лёсы, і вайна, і чалавечая ветлівасць. Мне здаецца, што гэтыя рысы і ёсць беларуская ментальнасць.

Як хава спадар Анатоль, спачатку да яго трапілі спыт з прывішчамі 40 прыведнікаў, і толькі потым ён пачаў пашырацца. І тады фатограф сам пачаў шукаць герояў. «Да іх трэба было ехаць, а мне было цікава, што недзе там, напрыклад, пад Верхнядзвінскім, жыўць гэтыя дзве сестры-прыведніцы. Я гэтым жыў, хвалюваўся. Дрыжкікі бралі мяне ў той момант, калі людзі распаўярдалі сваю гісторыю і пачыналі плакаць».

На чорна-белых здымках пераважаюць вясцоўцы. Сціплыя, але моцныя. Для нас — гэта падзвіг, а для іх было жыццё, у якім неабходна дапамагаць таму, хто пакутае. «Палова з іх — моцна веруючыя, — дадае Анатоль Кляшчук. — Сярод іх і стараверы, і праваслаўныя, і католікі. Ёсць нават кіраўнік баптысцкай супольнасці».

Было шмат людзей, якія зрабілі многае не толькі для таго, каб знішчыць лівійскі народ, але і для таго, каб яго вяртаваць, — адначынь у адкрыцці выставы Іосіф Шагал, пасол Ізраіля ў Беларусі. — Я ганаруся тым, што з'яўляюцца надзвычайным паўнамоцным паслом сваёй краіны ў дзяржаве, якая ў самай страшнай перыяд гісторыі чалавецтва XX стагоддзя не спужалася смерці. Яна ахвяравала сваё жыццё, жыццё сваіх дзяцей таксама на вяртаванне лівійскіх дзяцей. Гэта больш, чым падзвіг. Гэта найвышэйшае папучыцье разумення святасці чалавечага жыцця.

Тарас ШЧЫРЫ.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ по продаже земельных участков в Жабинковском районе Брестской области в частную собственность граждан Республики Беларусь

№ лота	Адрес участка кадастровый номер	Кадастровый номер	Общая площадь (га)	Целевое назначение и обслуживание жилого дома	Начальная цена предмета аукциона (руб.)	Сумма задатка (руб.)	Риск по под. док. (руб.)	Характеристика инженерных коммуникаций и сооружений на участке
1	Ракитницкий с/с, аг. Ракитница, ул. Кленовая, 1	122582403101000471	0,1660	Строительство и обслуживание жилого дома	7 513 490	1 500 000	2 940 590	ограничений в использовании земель нет
2	Ракитницкий с/с, аг. Ракитница, ул. Кленовая, 3	122582403101000472	0,1817	Строительство и обслуживание жилого дома	8 224 110	1 640 000	2 179 740	ограничений в использовании земель нет
3	Ракитницкий с/с, аг. Ракитница, ул. Кленовая, 5	122582403101000473	0,1808	Строительство и обслуживание жилого дома	8 183 370	1 630 000	2 179 740	ограничений в использовании земель нет
4	Ракитницкий с/с, аг. Ракитница, ул. Кленовая, 7	122582403101000474	0,1822	Строительство и обслуживание жилого дома	8 246 740	1 640 000	2 179 740	0,0173 га – охранный зона мелиоративных земель
5	Жабинковский с/с, д. Здитово, ул. Васильковская, 9	122580603601000198	0,1642	Строительство и обслуживание жилого дома	14 654 850	2 930 000	3 989 082	0,0040 га – охранный зона линии электропередачи напряж. до 1000В; 0,1642 га – водоохранная зона р. Мухавец
6	Жабинковский с/с, д. Здитово, ул. Васильковская, 11	122580603601000203	0,1641	Строительство и обслуживание жилого дома	14 645 925	2 920 000	3 320 185	0,0040 га – охранный зона линии электропередачи напряж. до 1000В; 0,1641 га – водоохранная зона р. Мухавец
7	Жабинковский с/с, д. Здитово, ул. Васильковская, 13	122580603601000202	0,1641	Строительство и обслуживание жилого дома	14 645 925	2 920 000	3 167 941	0,0040 га – охранный зона линии электропередачи напряж. до 1000В; 0,1641 га – водоохранная зона р. Мухавец
8	Жабинковский с/с, д. Залузе, ул. Садовая, 8	122584703101000108	0,1969	Строительство и обслуживание жилого дома	8 046 780	1 600 000	1 216 485	0,1969 га – водоохранная зона реки Мухавец
9	Жабинковский с/с, д. Залузе, ул. Садовая, 8А	122584703101000109	0,1968	Строительство и обслуживание жилого дома	8 042 630	1 600 000	1 216 058	0,1968 га - водоохранная зона реки Мухавец
10*	г. Жабинка, пер. Приозерный, 2	122550100001002411	0,1436	Строительство и обслуживание жилого дома				

СТВАРАЕЦЦА ВІРТУАЛЬНАЯ ПРЫЁМНАЯ. НА ЧАРЗЕ — ЭЛЕКТРОННЫ ЁРАД

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Што засталася зрабіць, каб партал стартаваў?

— Канцэпцыя вызначана, праект створаны. Трэба дакладна перавесці яго на мову праграмістаў. У тэхнічным плане справа нескладаная. Паралельна трэба атымізаваць працу ведамстваў з грамадзяннай згодна з гэтым новым фарматам, унесці неабходныя змены ў нарматыўна-прававыя дакументы.

— А ці захоўваюць ведамствы добрасумленна працаваць на новых прывілегах? Не скарэж, што яшчэ не ўсе чыноўнікі сябруюць з камп'ютарам і тым больш з электроннымі дакументамі. Папера з пячаткай-подпісам камусьці па-ранейшаму больш даспадобы.

— Будзем пераконваць. Працаваць па-новаму патрабуе час. У нас невялікая, кампактная краіна з добра развітымі камунікацыямі. Уступіла ў сілу новая рэдакцыя Закона «Аб зваротах грамадзян і юрыдычных асоб». Матэрыяльная база для партала таксама створана няяскай. І, галоўнае, справа вядзецца па даручэнні Прэзідэнта, які перакананы ў неабходнасці і своечасовасці гэтай кроку.

— Спраўды, віртуальная прыёмная ці партал — гэта пачатковы этап. А потым патрэбна рухацца далей па стварэнні сучаснага інфармацыйнага грамадства.

— Партал — толькі першапачатковая мера па стварэнні так званай электроннага ўрада? А што плануецца далей? Як мы наогул выглядаем у гэтай справе ў параўнанні з іншымі краінамі?

— Спраўды, віртуальная прыёмная ці партал — гэта пачатковы этап. А потым патрэбна рухацца далей па стварэнні сучаснага інфармацыйнага грамадства. Дзе плён вызначаюць тры асноўныя фактары: інфраструктура, чалавечы капітал і ўзровень укаранення сучасных электронных сэрвісаў. Усе яны ў Беларусі ў наяўнасці. Мабільны тэлефон ёсць амаль у кожнага, а то і не адзі. У інтэрнэт можна ўвайсці ў самых аддаленых вёсках, да шматпаласнага доступу падключваюцца сельскія школы і аграгарадкі, чаго яшчэ ў блізка няма ў нашых суседзях. А вось дзе мы адстаём ад перадавых краін, дык гэта ў справе ўкаранення сучасных тэхналагічных навінаў. У Паўднёвай Карэі — на мой погляд, сусветным лідары гэтых працэсаў — складалася ўжо амаль беззастаткова сістэма адносін чалавека і дзяржавы. На вуліцах, у транспарце ці ў кавярні там можна бачыць шмат людзей, якія «карпаці» ў планшэтных ці сотовых тэлефонах — глядзячы мабільнае тэлебачанне, аплываючы рахункі і падаткі, атрымліваюць электронныя даведкі з дзяржаўных ведамстваў. У Ізраілі — тая ж карціна. Інфаксіёлы, плацежныя тэрміналы і банкаматы ў іх даўно прыйдзены гісторыя. Напрыклад, там маладая маці, каб атрымаць дапамогу на дзіця, вярнуўшыся з раддома, нікуды не ходзіць, не збірае даведкі. Яна адпраўляе заяўку па электроннай пошце. А далей дзяржаўная сістэма на базах даных сама

робіць неабходнае запыты, правярае звесткі і налічвае выплаты. У краінах з высокаразвітымі інфармацыйнымі тэхналогіямі людзям усё менш і менш патрэбна хадзіць па ўстановах, сядзець у чэргах пад дзвярыма чыноўнікаў. Менавіта ў такім кірунку трэба рухацца і нам. Бо, па даных ААН, у гэтай справе мы адстаём не толькі ад Паўднёвай Карэі ці Ізраіля, а нават ад нашых партнёраў па Мылтным саюзе. (Беларусь на 61-м месцы ў свеце (нядаўна была 64-й), Расія — 27-я, Казахстан — 38-я).

— Няўжо мы сапраўды прыйдзем да такога, што ў аўтобусе на шляху з Калінкавічаў да Аўцюкоў беларусы пачнуць глядзець мабільнае тэлебачанне, атрымліваюць на хаду ў свой планшэтнік даведку з сэрвіса? Калі ў нас яшчэ звычайнае банкамата і інфаксіёла хтосьці пабываеца. І як тут нам працяваць да той электроннай краіны?

— Мы туды ўсё роўна прыйдзем, бо іншага выйсця ў XXI стагоддзі няма. Не скажу, што адоем патрэбны шлях за год ці два. Але за бліжэйшае дзесяцігоддзе — дакладна. У нас для гэтага ўжо многае зроблена. Мне асабіста з інтэрвалам у дзесяць гадоў давялося двойчы звяртацца па кватэрную даведку ў так званым БТІ. Першы раз туды нават падыходзіць было бязна. Несувесныя чаргі, валакіта. Для адной даведкі спатрэбілася сабраць аж шэсць папер. А праз колькі гадоў зайшоў зноў у БТІ — а там ціха і малалюдна. Падаў пашпарт, сазаў, што мне трэба. І даведаўся, калі прыходзіць па гатовы дакумент. Безумоўна, прагрэс і ў нас ідзе. Працэс стала зарэгістравана аўтаматычна, адкрыць уласную справу. У краіне створаны Савет па інфармацыйным грамадстве. Яго ўзначальвае кіраўнік дзяржавы. Па-стаўлена амбіцыйная задача — вывесці да 2015 года Беларусь у лік трыццаці вядучых краін з электроннымі ўрадамі. І мы яе павінны выканаць.

— На маю думку, такія наваці з'яўца ўзрушэннем для нашага чыноўніцтва. Некаторыя занепакояцца: што ж ён за пачаткі, калі не трэба ставіць подпіс і пячатку, калі няма чаргі пад дзвярыма кабінета? І ці прытарымоцца новыя справы?

— У краіне ідзе дэбіюракратызацыя, ідзе аптымізацыя органаў дзяржаўнага кіравання. Гэты працэс, апроч іншага, неабходны і для таго, каб падзіліць у чыноўніцкіх функцыях, якія ён павінен ажыццяўляць для працы, і тых, якія ён выконвае, каб падкрэсліць толькі сваё ўласнае значэнне. Дзяржава стварае электронны ўрад для таго, каб зламаць бюракратызм, каб стварыць і грамадзянам, і чыноўнікам умовы для больш плённай жыццёвай працы. Безумоўна, справа гэта карпатлівая, дзесяць нават далікатная. Але жыццёва неабходная. Наша грамадства развіваецца. Яно ўжо далёка не тое, якое было ў часны БССР ці першыя гады незалежнасці. І сістэма грамадскага кіравання павіна мадэрнізавацца. На дапамогу трэба смялей браць «на ўзбраенне» камп'ютары і сучасныя тэхналогіі электроннай дзяржавы. Многія спрадвечныя пытанні, якія патрабавалі паходу па ўстановах, пачынаць вырашаць з мабільнага тэлефона ці камп'ютара. Кругласутачна, без выхадных і свят. Гэта сусветная тэндэнцыя. Вядома, прыйдзеца папрацаваць, каб адладзіць узае-

мадзьянне ведамстваў, вырашыць некаторыя «вузкія» пытанні. У тым жа Ізраілі справа таксама ўкаранялася няпроста. Але сам прэм'ер-міністр палічы наваці справы асабістага гонару. Літаральна прабіваў ідэю праз усе кансерватыўныя бар'еры. І перамог. Зможам гэта зрабіць і мы. Неўзабаве чыноўніцтва ўхопіцца за новае, калі ўбачыць, што гэта пазбавляе ад бюракратычнай і папяровай валтузні. Многія пакуль проста баяцца перамен. Але калі хочаш добра жыць у сучасных умовах — трэба не баяцца, а вучыцца працаваць па-новаму.

— Ці не дорага гэта будзе па матэрыяльных затратах — наша новая электронная Беларусь?

— Безумоўна, затраты спатрэбяцца. Але гэта ўклад у перспектыву справу. Дзе, дарэчы, інвестыцыі акупляюцца куды хутчэй, чым у рэальным сектары. Возьмем, напрыклад, медыцынскую галіну. Тэлеmedыцына дапаможа ўрачам у глыбінцы атрымаць параду, як лепш ратаваць хворага, ад кваліфікаваных спецыялістаў з любога кутка свету. Ці, скажам, чалавек захварэў на чужбіне, патрабуе тэрміновай дапамогі. Мовы не ведае, ці страціў прытомнасць. А час ідзе на секунды. І электронны чып яго пашпартна дапаможа мясцовым медыкам падключыцца да базы даных, даведацца пра мрогае: ад чаго пакутуе чалавек, якую групу крыві мае, ці ёсць алергія і на якія медыкаменты і г. д. Згледзіцеся, пры такой сістэме куды больш шанцаў выжывець, выратаваць.

— Добрая справа, няма сумневу. Але як укараняць гэтыя наваці ў нашых умовах, калі гукаць скаргі на марудны аічыны інтэрнэт, на тое, што з-за манополі паслуг электронных камунікацый у краіне недастаткова хутка развіваецца прагрэс?

— Я не лічу, што інтэрнэт у нас такі ўжо кепскі. Заўважу, што на марудны інтэрнэт скардзятца ў асноўным тых, хто спрамавовае фільмы і іншыя гукавыя парталы. А там хуткасць залежыць ад камунікацый абодвух бакоў.

На «тым» баку — у асноўным, пірацкія сайты. Ніхто ж не хоча плаціць, каб атрымліваць якаснае відэа легальна і камфортна. У апошнія гады ў нас былі зроблены важкія крокі, каб кошт доступу ў інтэрнэт істотна патанне і стаў даступны ўсім катэгорыям насельніцтва. Памятаеце, якія тарыфы існавалі раней? А як даволі хутка пачало распаўсюджвацца ў нас лічбавое тэлебачанне! Менавіта таму, што «Белтэлекам» адзі, з ім лямчэй працаваць па мадэрнізацыі, зыходзячы з дзяржаўных інтарэсаў. Упэўнены, што ў стварэнні электроннай Беларусі ён справіцца куды эфектыўней, чым было б пры наяўнасці дзясятка альбо соцень дробных пастаўшчыкоў паслуг. У якіх, па-першае, меліся б сціплыя тэхнічныя магнутнасці, а, па другое, прыярэтам становіліся ўсё ж не дзяржаўныя мэты, а ўласны прыбытак. Падкрэсліваю: магчымасці айчынных правайдэраў электронных паслуг ужо дазваляюць нам смела планаваль усе тэя крокі, пра якія мы вялі размову.

— Дзякуй вам за старту айчынай электроннай прыёмнай, вучыцца працаваць з ёю. А калі яна рэальна запраўце?

— Ужо ў гэтым годзе.

Вікенцій КЛЮЧНИК.

Рыхтуючы гэтае інтэрв'ю, мы вырашылі паікавіцца, а як справы са стварэннем электроннай краіны ў іншых месцах, дзе гэтыя працэсы пачаліся раней, чым у нас. Выбраві дзве адносна сходныя скандынаўскія краіны-суседкі. І нашы жытніцкія карэспандэнты наглядзелі там тое, што і нас чакае ўжо ў адносна хуткай будучыні.

ГЭТАЯ КАМП'ЮТАРЫЗАВАНАЯ НАРВЕГІЯ

Маё знаёмства з электроннай Нарвегіяй пачалося з... хваробы. Грып. Калі адзнака на градусніку дайшла да сарака, сабраўся да ўрача. Калі трох гадзін ночы.

Рэцэпцыя неадкладнай дапамогі. За камп'ютарам месяцэстра. Адрас, тэлефон? Тут ж мне на палец чапалі прышчэпку з провадам — ціск, пульс. На другой руцэ пракалола палец — узяла кроў. Дзесяць хвілін — гэта ваш доктар, а гэта ваш аналіз. Тут жа ледкі на разавы прыём. Астатнія — заўтра ў аптэцы нумар пяць. Яна бліжэй за іншыя да месца пражывання, рэзпэт на ваша ім туды ўжо адпраўлены. Устаўляем у прыёмнае прыставаанне банкаўскую карту. Нахітрыя маніпуляцыі з клавішамі — калі ласка, чэк. Усёго добрага...

Што ўразіла тады? Прафесіяналізм і добразычлівасць. І ніхто з медыцынскага персаналу за ўвесь час стасукаў не напісаў ад рукі ні слова. Усё толькі праз камп'ютар. І аплата — таксама...

Дыгіталізацыя, або камп'ютарызацыя, нарвежскага грамадства, асабліва дзяржаўнага сектара, сёння носіць татальна масавы характар. Банкаўская і фінансавая сферы, медыцына, сацыяльны сектар і гандаль — усё завязана ў наймагутнейшы электронны вузел, здольны адначасова апрацаваць каля 15 мільянаў рахункаў-фактур і абмяняцца імі праз адзінага ўпаўнаважанага апэратара.

Такім апэратарам Агенства грамадскага кіравання і электроннага ўрада Нарвегіі (Difi) зацвердзіла прыватную кампанію EVRY.

EVRY — вынік зліцця ў 2010 годзе дзюх вядучых ІТ-кампаній Нарвегіі. У краінах Скандынавіі, ды і Паўночнай Еўропы, EVRY цяпер — адна з самых магутных

Дыгіталізацыя, або камп'ютарызацыя, нарвежскага грамадства, асабліва дзяржаўнага сектара, сёння носіць татальна масавы характар. Банкаўская і фінансавая сферы, медыцына, сацыяльны сектар і гандаль — усё завязана ў наймагутнейшы электронны вузел, здольны адначасова апрацаваць каля 15 мільянаў рахункаў-фактур і абмяняцца імі праз адзінага ўпаўнаважанага апэратара.

ІТ-кампаній. У цяперашні час у ёй працуе каля дзюх тысяч са працоўнікаў, гадавы абарот — 13 мільярдэў нарвежскіх крон (курс да долара — 5,7—5,8).

«EVRY апрацоўвае электронныя рахункі, пасланыя/атрыманыя ў Нарвегіі, і гарантуе, што ўжо існуючыя, а таксама новыя кліенты змогуць перайсці да фармату электронных фінансавых узаемаадносін без якіх-небудзь цяжкасцяў, — адзначае выканаўчы дырэктар EVRY Хэвард Ларсен. — Разшнем урада з 1 ліпеня 2012 года больш як паўмільяна нарвежскіх кампаній вымушаны адпраўляць свае рахункі не ў папярывам, а ў электронным выглядзе.

Такая кампанія, як EVRY, сёння адзіная ў Нарвегіі. Хоць яшчэ да канца 2012 года каля 50 больш дробных кампаній аказвалі паслугі электронных рахункаў і іх апрацоўкі. Аднак, як лічаць нарвежскія спецыялісты, у бліжэйшыя гады гэтыя невялікія фірмы наўрад ці сьдзюць з ІТ-рынку. Паколькі паслуга электронных рахункаў для бізнэсу па-ранейшаму даволі запрабаваная ў краіне.

Наступнае важнае дасягненне ад EVRY — стварэнне так званай электроннага ўрада Нарвегіі.

АЎТОБУСНЫ БІЛЕТ — І ТОЙ ПРАЗ ІНТЭРНЭТ

Каб напісаць для «Звязды» аб магчымасцях мясцовай «Электроннай Швецыі», я выехала са Стакгольма ў невялікі гарадок Упсала і распытала пра іх у студэнта мясцовага ўніверсітэта Адама Хубарга.

— Памятаеш час, калі пачаў самастойна «хадзіць» ў інтэрнэт?

— Здаецца, гэта было дзсяці ў 12 ці 13 гадоў, цяпер мне 26. Мне тады было цікава, што гэта ўвогуле такое. Рабіў розныя запыты ў пашукавіках нахшталь таго, як выглядае тая ці іншая жывёліна, шукаў розныя мелодыі. Зразумеў, што інтэрнэт не цацка, ён можа вучыць і дапамагаць пазнаваць свет. Цяпер выкарыстоўваю яго выключна для працы, а кантактаваць з сябрамі і блізкімі людзьмі стараюся асабіста.

— Якімі паслугамі ты можаш карыстацца пры дапамозе інтэрнэту ў сваім горадзе?

— У Швецыі сёння праз інтэрнэт можна зрабіць усё, што пажадаеш. Аплаціць любыя паслугі, купіць тавары, запісацца на спартыўныя секцыі. Аднак замяніць саму трэнерку інтэрнэт, зразумела, не можа — тут я мушу ісці ў залу і трэніравацца сама.

У сусветным індэкс «eGov» гэты электронны прадукт займае высокую 8 пазіцыю, валодаючы зручным «one-stop-shop» парталам, дзе ў рэжыме афлайн сабраны ўсе дзяржэсэрвісы.

Будуаўніцтва нарвежскага электроннага ўрада пачалося ў 2008 годзе, калі было створана Агенства грамадскага кіравання і электроннага ўрада Нарвегіі (Difi). Сёння ў Difi працуе ўсяго 200 чалавек. З іх 80 супрацоўнікаў у маленкім гарадку Лейкангер, з насельніцтвам крыху больш за 2 тыс. жыхароў. Астатнія — у Осла. З іх дапамогай у Нарвегіі можна атрымаць доступ практычна да 90 % усеі дзяржаўнай і муніцыпальнай дакументацыі. Чыноўнікі абавязаны рэгістраваць сваю ўваходную і выходную карэспандэнцыю. Усе і ўсю. Як электронную, так і аналагавую. Аж да ўнутранай камунікацыі паміж аддзелаў. Інфармацыя збіраецца і захоўваецца на спецыяльным партале.

Калі патрэбны нейкі спецыяльны дакумент або інфармацыя, якую вы не знайшлі, іх можна заказаць, ведаючы імя свайго электроннага адраса. І не трэба нават самаідэнтыфікацыі. Дакумент прыйдзе ў pdf-фармаце да вас на пошту на працягу трох дзён. Так належыць па законе. Зрэшты, Difi цяпер працуе над тым, каб дакументы былі даступны адрозу ж у момант звароту. Гэта што датычыцца інфармацыі агульнага характара. Калі ж патрабуецца больш дэталевай інфармацыі (аж да пратаколаў пасаджэнняў, рашэнняў, праектаў заканадаўчых актаў або ўзнікла патрэба зварнуцца да нейкага чыноўніка) — усё таксама даволі проста. Уводзіце свой індывідуальны падатковы код — і сардэчна запрашаем! Цяпер на тым канцы ведаюць, з кім маюць справу, і на ваш зварот абавязкова адрагуюць...

Акрамя таго, у Лейкангеры размешчаны і кол-цэнтр. У працоўны час, з 8 раніцы да 4 па поўдні, яго супрацоўнікі ветліва паінфармуюць і адкажуць на пытанні, якія вас цікавяць. Калі неабходна, пакрокава падкажуць таму, хто патрэбнаваў, як тэхнічна скарыстацца паслугай.

Не ўтойваюць там і свой штогадовы бюджэт — каля 500 млн крон.

Вось так невялікая ўстанова, з цалкам разумным і кол-цэнтрам, з працоўны час, з 8 раніцы да 4 па поўдні, яго супрацоўнікі ветліва паінфармуюць і адкажуць на пытанні, якія вас цікавяць. Калі неабходна, пакрокава падкажуць таму, хто патрэбнаваў, як тэхнічна скарыстацца паслугай.

Не ўтойваюць там і свой штогадовы бюджэт — каля 500 млн крон.

Вось так невялікая ўстанова, з цалкам разумным і кол-цэнтрам, з працоўны час, з 8 раніцы да 4 па поўдні, яго супрацоўнікі ветліва паінфармуюць і адкажуць на пытанні, якія вас цікавяць. Калі неабходна, пакрокава падкажуць таму, хто патрэбнаваў, як тэхнічна скарыстацца паслугай.

— Атрымліваецца, што краіна амаль перайшла на электронны дакументазварот. Якія абставіны паспрыялі гэтаму?

— Жыць і працаваць без папер прасцей і зручней. Мне зямлякі гэта добра ўсёядомлі. Напрыклад, калі я саджуся ў гарадскі аўтобус, я пасылаю sms і мне на мабільнік прыходзіць электронны білет. Грошы за білет спішуцца з майго рабуйі падключыцца да дома.

— А калі табе трэба будзе зварнуцца да ўлад з якім-небудзь пытаннем ці, напрыклад, адкрыць свой бізнэс — гэта таксама можна зрабіць праз інтэрнэт?

— Так, у Швецыі гэта можна зрабіць афлайн. Я думаю, калі мне спатрэбіцца адкрыць бізнэс, то накірую заяўку ў Skatteverket (гэта агенцыя, якая займаецца пытаннямі падаткаў, рэгістрацыі насельніцтва, маёмасці). А калі спатрэбіцца яго зачысць — безумоўна ж, зраблю тое самае. Хадзіць сам у офіс я не буду. Але ёсць у нас даволі значная катэгорыя людзей, напрыклад, старэйшыя пакаленія, для якіх авалоданне інтэрнэтам з'яўляецца справай

у сабе многіх запраўках (і такіх усё больш) тут ужо проста няма каму працягваць купюрны з манетами. Персаналу там няма. Па гэтай прычыне, дарэчы, і цэны больш ашчадныя, чым на вялікіх комплексах з мыйкамі, кавярнямі і крамамі.

За дарогі або за ўезд у цэнтр горада плаціць таксама «не з'яўчаць з каня». На лабавым шкле аўто — ваш персанальны чып. На абочыне сацыяльныя прыставаанне і невялікі святлофар. Прасядзенае, загарэўшы зялёны «плюс» — парадка. З вашага рахунку знялі неабходную суму. Такі чып выгадны. Паколькі грошы вы ўносіце наперад, атрымліваеце зніжку ў 50 %.

Гэта таксама цана электроннай краіны. Але яшчэ раз хацелася б зварнуцца менавіта да электроннага ўрада і пытання атрымання даведкаў, кансультацый і адказаў на звароты. Вельмі далікатнае пытанне. Паводле законаў Нарвегіі, сказанае ў прысутнасці хаця б аднаго сведкі, напісанне ад рукі або аддрукаванае з подпісам, а таксама атрыманне па электроннай пошце або СМС носіць характар афіцыйнага дакумента і можа быць падставой для судовага разгляду. Таму мясцовы чыноўнік проста не можа даць непрадзяўнае або няправільнае даведку, а то і зусім «адфутболіць». Для яго гэта тоіць у сабе небяспеку.

Наступнае. Модна гаварыць пра рынак, а ў гэтай самай Нарвегіі дзяржава захавала манопольна на ўсе стратэгічныя галіны. Нарнаўне з нафтай і газам — продаж тэтуно і алкаголю, транспарт, банкаўская сфера ў галіне наяўнага абмену валют, сувязь. І гэта, наўпаў, правільна. Манаполія — значнае кантроль. А кантроль — гэта напаяненне бюджэту. А бюджэт — гэта сродкі, у тым ліку і на падобныя праекты.

Хтосьці можа запрэчыць, што ў краіне з насельніцтвам каля 5 млн чалавек пры наўнасці развітых камунікацый усабодзіць падобны праект — пара дробязю. А на мой погляд, справа не ў колькасці насельніцтва. І не ў камунікацыях. Дакладней, і ў іх таксама. Але галоўнае усё ж — людзі. Без іх шчырай унутранай гонаўнасці да новаўвядзенняў усе перадавыя суперкампаніі на чале з дзяржаўнымі органамі і кроку не змаглі б зрабіць да падобных змен. Грамадства рыхтавалі. З людзьмі працавалі. Асабліва з узроставай групай 60 плюс. Пра-вілі ўсагальнае апытанне — і восем чалавек з дзесяці казалі «Хочам!».

Што яшчэ рабілі, укараняючы? Прапагандавалі ў СМІ. І маркетывынгвыя «фішкі»-заманухі з акцыямі ўперамешку. Усё, як пры расоўванню любога іншага тавару. Толькі з папраўкай на яго невялікую спецыфіку.

Калі ж выноса ўсё ж напрошваецца? Тут галоўнае ў гэтым працэсе? Усё! І абсталяванне, і спецыялісты, і камунікацыі, і дзяржаўная падтрымка, і планавасць, і фінансаванне не з разраду «пяць пішам — два ў розуме». Усё вядома. Але вось пачынаць трэба, на мой погляд, з сацыяльнага кампаніі. Тут гэтыя досвед таму пацвярджаюць. Патрэбна спачатку ўзаемнае сумленнае жаданне ўлады і простых людзей зрабіць сваё жыццё лепшым...

Сяргей ГУРЫН, Осла, спецыяльна для «Звязды» і б.з.

сoмбeлбaнк
УСПЕХ – ЭТО ТОЛЬКО НАЧАЛО

Результаты розыгрыша призов в рамках рекламной игры «ВОЗЬМИ КРЕДИТ И ВЫИГРАЙ ПРИЗ»

Сведения об организаторе – наименование и место нахождения организации.

ЗАО «Сомбелбанк», зарегистрированное Национальным банком Республики Беларусь 24 апреля 2004. Юридический адрес: 220050, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Маркса, 25.

Сведения о наименовании и государственной регистрации рекламной игры.

Рекламная игра «Возьми кредит и выиграй приз» зарегистрирована Министерством торговли Республики Беларусь 26.10.2012 г., свидетельство о регистрации № 2077.

Территория проведения рекламной игры.

Центры обслуживания ЗАО «Сомбелбанк», расположенные на территории Республики Беларусь.

Срок начала и окончания рекламной игры.

Рекламная игра проводится с 31.10.2012 года по 28.02.2013 года. Срок оформления кредитов в рамках рекламной игры: с 31.10.2012 по 31.12.2012 года.

Сведения о количестве участников рекламной игры.

В игре приняло участие 6360 участников.

Сведения о полном или частичном розыгрыше призового фонда.

Призовой фонд разыгран полностью.

Фамилии, инициалы победителей рекламной игры, их выигрыши.

1. Пижовикло Н. Т.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
2. Деменович О. И.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
3. Кузьмич Т. А.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
4. Шведова В. В.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
5. Мельник Н. И.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
6. Петух Р. А.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
7. Шалаева В. В.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
8. Дубровская Н. А.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
9. Топольский В. М.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
10. Бакевич К. И.	микроволновая печь Samsung GE73BR/BWT
11. Шелипова Т. С.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
12. Скасевич В. И.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
13. Горбачкая М. М.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
14. Данилович Н. А.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
15. Чернушевич Н. А.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
16. Лавор Ч. В.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
17. Алешкевич Е. П.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
18. Васильев С. И.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
19. Рачек О. Н.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
20. Таргонская Е. Н.	Ноутбук Acer Aspire AOD270-26Ck 2600/10"/2GB/320GB/Linux NU SGAEU
21. Радченко О. Л.	Телевизор Samsung UE22ES5000WXRU
22. Корначёв Г. Н.	Телевизор Samsung UE22ES5000WXRU
23. Ширко М. В.	Телевизор Samsung UE22ES5000WXRU
24. Борисевич Г. Ц.	Телевизор Samsung UE22ES5000WXRU
25. Макаревич П. В.	Телевизор Samsung UE22ES5000WXRU

Победители рекламной игры могут получить приз в офисе организатора по адресу: Минск, ул. Энгельса, 30 до 28 февраля 2013 года по будним дням с 9.00 до 17.00.

Телефон для справок по вопросам проведения рекламной игры.
+375 17 306-33-14;
+375 17 306-

«Не гані машыну, Вася, Застанешся без правоў...»

Чаму ён без межа? І спытае, трэба разумець, строга, бо

Дзеду — не прагукла, Дзеду — допыт добры: Дзе згубіў Снягурку? І чаму без торбы? Горш за тое (як піша спадарыня Марыя Грышчанка з Дзяржынска):

Усе ведаюць наукола Участовага Міколу. А вось гэта — што за дзед — Не апрапунты як след... Без дарункаў ходзіць ён... Дык мо жулік? Ці шпіён? Трэба разабрацца. І ёсць жа каму: Дождж на вуліцы ці град, Будны дзень ці святакі, А міліцыя нарад Сочыць за парадкам: На пароз Новы год? У яго найбольш турбот.

Лічач так спадары Анатоль Гарачоў з вёскі Даўнары Іўеўскага раёна і Аляксандр Матошка з гарадскога пасёлка Расоны, які на прапанаваным здымку ўбачыў адзін з прывычных, шараговых момантаў у рабоце міліцыі:

Падаронне выклікае Гэты, у сінім, Дзед Мароз... Таму «страж» яго спыняе І распітвае — пра нос, Пра кажу, што не чырвоны, Пра пасведчанне (ці ёсць?)... Каб было ўсё па законе, Каб спраўданы быў.

Спраўды, каб не залётнікі... Бо ходзяць тут усялякі. На думку спадарыня Любові Чыгрынавай з вёскі Забалацце Вілейскага раёна:

Час такі: сярод артыстаў Завяліся аферысты... На Дзядоў ідзе кантроль: — Дакументацыю дазволь. Што дзядуля? Тут трэба па парадку. І... спачатку: Неяк раз сяржант Марозаў Затрымаў Дзёда Мароза. Папрасіў (пасля «прад'яў»),

Каб той пашпарт паказаў, Не гуляючы ў жмуркі, Адказаў,

дзе ж дзёў Снягурку? ...Аднак дзед быў —

з бадуна: Ён не помніў ні ражна. Магчыма (пагодзімса са спадарыняй Соф'яй Кусянковай з вёскі Лучын Рагачоўскага раёна):

Твар у дзёда сапраўды нейкі пакамечаны — падазроны. І толькі адзін голас (спадарыня Чыгрынава) пра тое, што... У мужчын забраць мы рады Порткі, шалкі ды й пасады... Калі нешта дзедцам трэба, Стане баба нават Дзедам! А ўжо кім толькі — дзеля справы — не прыкінуцца работнікі міліцыі...

Ёсць, ёсць сярод іх сапраўдныя прафесіяналы. Пра аднаго з такіх піша спадар Мікалай Стары з Гомяля:

Капітан Маіцук Пятро — Беларускі Пуаро. Інструктаж як атрымае — Неўзабаве завітае, Як спраўдны Дзед Мароз, У дамок, дзе Сын Фядос Удава са скарнай жонкай Спецпунктоў самагонкай.

...Гэта звычайна, проста быццам Выкрываюцца злачынцы. Што дадаць да гэтых радкоў? Хіба тое, што ў наш час чыста, напэўна, не там, дзе падмятаюць, а там, дзе доўрнік са стрэльбай. Пра што і папярэджвае спадар Гаўрыш з Чавусы:

Не гані машыну, Вася, Застанешся без правоў, Бо не Дзед Мароз на трасе, А інспектар Іванову.

З ім, трэба разумець, размова кароткая.

Але ж нашы чытачы і пра доўгую расказалі. Кабетка адна раніцай участковага пераняла — на вуліцы, каля калонкі. І, што называецца, уступ. Крычыць: «І дакуль жа гэта цярапцець? Ты ж якая-нікая ўлада? Дык паглядзі, як павольна вада ў вёдры цячэ... У мяне ж самагонка — і тое шпарчэй!»

Думаецца, участковы вушы навастрэй — стаў інфармацыю збіраць, каб потым з ператрусам да самагоншчыцы прыйсці? Не. Ён да камунальнай — каб калонку хутчэй направилі, бо без вады ж гарэлка не выганіш. А значыць, і не вып'еш (чытай — не накіош, не ўмажаш, не жахнеш, не пагрэешся, не «саабразіш»... А без гэтага (сужэнцы Астроўскія праўду пішуць):

Халодна на вуліцы, Дзьме калочы вецер. Двое — ўжо «тусюцца», Дзе ж падзеўся трэці? Ці мо, крый Божа, трэцяя? Спідарыня Чыгрынава лічыць, што гэтыя двое — са здымка — не выпадак сустрэліся, а спецыяльна прышоў. І вась разоў просіць служывага:

— Адушка ты мне Снягурку, Каб з мадэльнай фігуркай, Каб да пятак русы косы, Вячанята — як нябёсы... — Дзед, каб гэтага хацець, Трэ і самому нешта мець! Вось так адказаў старому міліцману. Меў, згадзіцца, раціо? Як і той, якому

...Па мабільным перададлі: «Глобач краму абакралі». Нешта тоўсты Дзед Мароз, Можна, ён тавары знёс? Выказвае думку (не сваю — міліцыюсю) спадарыня Грышчанка.

Некалі розных досыць цікавых і слухных меркаванняў на задзёную тэму ў спадара Анатоля Гарачова. Ну, па-першае:

Для малага і старога Есць закона літаро Нельга выйсці на дарогу, Нават днём, без флікера. Што праўда, тое праўда. Па-другое:

Святы Мікола і не марыў, Пусціўшы коней рысцо, Што спыняць мужыкі з радарам — Ну і па-трэце:

Неяк Зюзя выпіў шалік, Потым лаўся, шумеў... Каб не міліцэйскі шалік, То на суткі б загрымеў. Што, дарэчы, не позна... Бо якраз цяпер міліцыянер (паглядзіце на здымку) гаворыць «старому» (спадар Гаўрыш падслухаў):

Зразумела і кату, Што пляшэць ты, Дзед, лухту! Галт падняў на ўсю дзяжурку: «Скралі торбу... І Снягурку!»... Тыздзень, як мінула свята... Хопіць швэндацца па хатах! Ну сапраўды — досыць: Пах лесу, Ёлкі... Дзеці ў карагодзе. І падарункі ім, І цёплых слоў багата.

Ды... Святы календарныя — праходзяць... Хай у душы заўсёды будзе свята! Вось на гэтай шчыльнай ноце і можна было б завяршыць карговы агляд. Аднак... Яшчэ адна, апошняя місія — назваць пераможцаў. А таму...

На папярэднім этапе нашага конкурсу («Звязда» 27.12.12) чытачы прадумалі падпіс да

здымка, на якім цёпла апрапанутая кабетка па снезе гналася перад сабой мужыка — з ручніком на плячах, у трусах і сланчак. Дык вась. Паводле меркаванняў вялікага чытацкага журы, найлепшыя радкі пра гэтую «салодкую парачку» склалі: дэбютанты (І) спадары Шыманяла са Смагоншчыны, Ляшквіч са Століншчыны, Гарачоў з Іўеўшчыны, Старых з Гомяля, сужэнцы Астроўскія з Вілейшчыны, Васільевы з Гомяля, Кусянкова з Рагачоўшчыны і Гудачкова з Жыткавічаў — з траным: Марыў Яначак даўно/Пабываць у казіно. /От дык нагуляўся — /У трусах застаўся!

Гэты варыянт падпісу набраў максімальную колькасць галасоў. У тым ліку і журы рэдакцыінага. А значыць, прыз у выглядзе падпіскі на дарэгу сэрцам «Звязда» на другі квартал 2013 года накіроўваецца на Жыткавічы.

Вызначыла свайго пераможца і рэдакцыя «Вожыка». Ім стаў спадар Сцяпан Нефёдавіч, да якога бясплатна прыйдзе гэты часопіс у лютым.

Вам зайдзюсна? Вы таксама хацелі б атрымаць беларускамоўны выданні?.. Тады выпіскайце Альбо... Уважліва паглядзіце на правы здымак, падумайце і зрыфмуіцеце падпіс. Абявзюковыя патрабаванні? Беларускамоўная мова, досціп і разумныя памеры (гэта значыць, не больш за васьмёрка радкоў у варыянце... Колькасць апошніх не абмяжоўваецца). Чакаць вашых лістоў з прапановамі мы будзем прыкладна тры тыдні. З тым, каб недзе праз месяц зноў сустрэцца — на старонках газеты. Так што поспешайце!

Вялічэнна ДОУНАР. Фота Анатоля КЛЕШЧУКА. P.S. Ад іх ж шчырыя прабачэнні тым, чые радкі на гэты раз не прайшлі строга конкурснаму адбор. Хай пашанцуе на наступным этапе!

Анекдот — самім жыццём прыдуманы! «Сюдзі... Хутчэй! — кліча матульку шасцігадовая дачка. — Тут па тэлевізары пра нашага Глеба гавораць!» «Як гавораць? Што?» — прыбежыць з кухні, здзіўляецца маці (яна ў дэкрэтным... Сыну два месяцы). «Ды вась жа, толькі што перадалі: на глебе будучы замазаскі»...

А як сёлета — дык не толькі яны, а нават маразы — моцныя ды са снігамі... Сцюдзёны выдаўся студзень. І люты наперадзе.

Але ж мы яго баяцца не будзем. Ну хача б таму, што памятаем крылате (у аднас марозу) «Трашчы не трашчы, а ўжо па Вадохрышчы!»

А яшчэ — па Калядках, па Растве, па Навагодзі. Адшумела яно, адстраляла. Усяго і засталася, што ў памяці ды... на конкурсным здымку, падпіс да якога, як заўсёды, браўся стварыць чытачы. І ў «працэсе», дарэчы, таксама не адзін анекдот успомнілі. Ну вась, напрыклад. Снягурка на ранішнік у садок прыйшла, сабрала вакол сябе малечу, трохі пагаманіла з ёй ды пытаецца: «Дзеткі, вы ж ведаеце, без каго не абыходзіцца ніводзін Новы год?.. Дык давайце яго паклічам! Ну, тры-чатыры». Дзеці — ледзь не хорам: «Мі-лі-цы-я!»

Вось на той пакліч (гянулі на верхні здымак?) яна і прыбегла — да другога персанжа, без якога і сапраўды не абыходзіцца ніводзін Новы год. Спідарыня Валічэна Гудачкова з Жыткавічаў ведае нават, чаго прыбегла:

— Мы на службе дні і ночы, За парадкам пільна сочым.

Мо за гэта, Дзед Мароз, Ты нам прэміі прынес? Той жа — дзіву даўся: — Бач ты — разгануся! Трэба чытаць: «А зарплаты што — недастаткова?».

Зрэшты, хто гэтым паваліцца — ды па сённяшнім часе, калі столькі спакус навокал? (Адна маладзічка, да слова, у свайго кавалера спытала: «Мілы, а што ты мне на свята падарыш?» Той за руку яе ўзяў, да акна падвёў і паказае: «Бачыш — вунь чорны «Мерседэс» стайць...» «Праўда?» — аж з нагавіц выскакае тая. «...Вось такога ж колеру калготы!»).

Нядрэнны, трэба казаць, дарунак. Галоўнае — для абаіх.

Які і чорны «Мерседэс», дарэчы.

Таму грошы — такая спакуса... Многія, па ўсім відаць, чым больш маюць, тым больш хочацца...

Падарункаў, зрэшты, таксама. Таму на здымку (кінце яшчэ раз вочкам на верхні...) не адзін работнік міліцыі. Спідар Валеры Гаврыш з Чавусы мяркуе інакш.

Чытайце: Калядка, ой, Калядка... Каго ж скрыла барада? І вусы? І штучны нос? То «спядак» — маёр Мароз! Не высочвае бандытаў, А малечы, у садок, Падарункамі набіты, Як падняць, нясе мяшок! Правільна робіць, па-людскі! Аднак... Мяшка таго нешта ж не відаць? Ён, трэба разумець, за кадрам? Альбо... знік ужо? Тады, на думку сужэнцаў Астроўскіх з Мінска,

Сітуацыя ліхая: Дзеду — не да смеху, Бо міліцыя спытае,

КРЫЛАТАЯ ЭКЗОТЫКА СЯРОД НАС

Таямнічае савінае вока, залацісты птушакрыл і неверагодна вялікая паўлінавочка Атлас — у Мінску працуе адмысловая выстава, на якой можна ўбачыць экзатычных матылькоў амаль з усіх кантынентаў свету.

Васёлкавая прыгажосць крылаў разам з элегантным і лёгкім палётам матылька здаўна захапляла, вабіла чалавека. А таму, напэўна, і не дзіўна, што легендарны баксёр усіх часоў і народаў Мухамед Алі выступаў пад кідкамі дэвізам: «Лятаць, як матылек, джаліць, як пчала».

А вось адзін са знявольненых амерыканцаў наогул імкнуўся выраставаць жыццё матыльку, падшываючы яго пашкоджанае крыло ўласным волосам. У вышывачнай зале абласной бібліятэкі імя Ступішкіна, дзе праходзіць выстаўка інсектаў, людзі таксама з прыродай у згодзе. Над галавамі без перашкоды, вольна пярхаюць разнастайныя матылькі, смочуць сок з апельсінаў і губак з мядовым растварам, акуратна прызямляюцца на задаволеных гледзачоў. Умовы тут, безумоўна, не ідэальныя, аднак набліжаны да тропікаў. Для цікавых — пастаянная тэмпература ў памяшканні каля 25 градусаў цяпла.

Ідэя правесці другі раз выставу жывых матылькоў узнікла даўно, але выношвалася доўга, — адзначае Ар-

тур Ях'яеў, куратар выстаўкі. — Іх цяжка зараз вырошчваць у падобных умовах — зіма ў нас суровая. Але, думаю, справіліся мы добра. Якая іскрынка ў выставе? Наведнік можа не толькі пабачыць у нашым інсектарый нараджэнне матылька, але і паяднанаць з прыродай. Дарэчы, выстаўка ўвесь час папулярызацыя. Амаль кожны тыдзень экспазіцыя будзе абнаўляцца амаль на 30%.

Геаграфія тут таксама шырокая. Матылькі прадстаўляюць амаль усе кантыненты. Не хапае сярод іх толькі «аўстралійцаў».

— Тут няма непрыкметных матылькоў, — падкрэслівае Анатоль Кулак, кандыдзі біялагічных навук, які ўжо больш за дваццацігоддзе даследуе крылатых прыгажуню. — Нехта з іх неверагодна радкі, а нехта вельмі буйных памераў, а іншы наогул імтуе лісце і навакольныя прадметы.

Каб пацвердзіць свае словы, Анатоль адразу дэманструе тры матылькоў з вочкамі на цёмных крылах.

— Гэта каліга. Называюць іх яшчэ «савіным вокам», бо ўзор на крылах сапраўды нагадвае вочы драпежнай птушкі. Найбольш любяць сок пладоў, але таксама могуць смактаць мачу, трупы зварю.

Зачароўвае сваёй прыгажосцю і залацісты птушакрыл. Аказваецца, што паўныя віды птушакрылаў занесены ў

Чакаецца на выставе і самы вялікі матылек на зямлі — паўлінавочка Атлас. Па памерах яго можна параўнаць з сапраўднай кнігай! Аднак аматарам экзатыкі трэба яшчэ крышачку пакачаць — гігант пакуль яшчэ проста не нарадзіўся.

Смаеа цікавае, што ўтрымліваецца ў правільных умовах матылькоў можа кожны ахвотны. Анатоль Кулак наогул сцвярджае, што многія віды прыгожых, вялікіх матылькоў трымаць дома нашмат прасцей, чым акварыумных рыбак. «Падчас мінулай выставы шмат мінакоў бралі ў мяне яйкі, раіліся пасля, як даглядаць матылькоў, а пасля замілаваўна глядзельні, як тыя вольна лётаюць па кватэры».

У экспазіцыі — толькі экзатычныя віды. Але, як аказваецца, айчыныя матылькі таксама цікаваць замежных калекцыянераў. І яшчэ яны цікавяць!

Міжнародную Чырвоную кнігу, а птушакрылы каралевы Аляксандры, які лічыць спадар Анатоль, з'яўляюцца самымі дарагімі матылькамі. Іх парачка каштуе, як небагі аўтамабіль, — каля 10 тысяч долараў.

СЁННЯ

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	9.01	17.45	8.44
Віцебск	8.56	17.30	8.34
Магілёў	8.51	17.35	8.44
Гомель	8.42	17.38	8.56
Гродна	9.16	18.01	8.45
Брэст	9.10	18.07	8.57

Месяц

Поўня 27 студзеня. Месяц у сусор'і Дзевы.

Імяніны

Пр. Максіма, Пятра. К. Ганны, Валерыя, Здзіслава, Зянона, Міхала, Францішка.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

Віцебск	Гродна	Мінск	Магілёў	Брэст	Гомель
744мм рт.ст. -10...-8°C	741мм рт.ст. 0...+2°C	737мм рт.ст. -2...0°C	745мм рт.ст. -10...-8°C	749мм рт.ст. +2...+4°C	749мм рт.ст. -9...-7°C

Абзначэнні: — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў; — невялікія геамагнітныя узрушэнні; — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

Варшава +7...+8°C	Кіеў 0...+2°C	Рыга +3...+5°C
Вільнюс +3...+5°C	Масква -5...-3°C	С.Пецярбург -6...-4°C

УСМІХНЕМСЯ

Муж і жонка ў магазіне будаўнічых матэрыялаў. — Дарагая, мы паглядзелі 500 відаў шпалер і табе нічога не спадабалася! — Добра, выбірай сам. Я ні слова не скажу. — Вось гэтыя. — Не, яны занадта светлыя...

Ліст, знойдзены ў бутэльцы пасярод акіяна: «Знаходжуся на незаселеным востраве. Ні аўтамабіляў, ні магазінаў, ні тэлефонаў, ні шуму. Каб вы там усе лопнулі ад зайздрасці!»

— А я ў пакупных блінцах з мясам кавалак гумовай пальчаткі знайша. — Што, праўда? Які жах! — Гэта добра, значыць, блінцы робяцца з захаваннем санітарных нормаў...

Даты	Падзеі	Людзі
1878 год	Уладзімір Іванавіч Самойла, беларускі публіцыст, літаратурны крытык, філосаф. Удзельнічаў у беларускім літаратурна-грамадскім руху ў Мінску. У 1906 годзе быў у ліку заснавальнікаў кніжнага таварыства «Мінчук». Пры яго садзейнічанні ў газеце «Северо-Западный край» 28 мая 1905 года быў апублікаваны на беларускай мове верш Я. Купалы «Мужыкі» — першае выступленне паэта ў друку. Лісаў артыкулы пра творчасць Г. Ісбена, А. Блока, Л. Андрэева. Выступіла на пытаннях грамадска-палітычнага жыцця і вызваленчага руху. Аўтар публікацый пра помнікі старажытнай літаратуры, а таксама па пытаннях гісторыі беларускага мастацтва і музыкі. Памёр у 1941 годзе.	
1860 год	У Таганрозе нарадзіўся Антон Паўлавіч Чэхаў. Паятовы і земскі ўрач, аўтар гумарыстычных апавяданняў, даследчык Сібіры і Сахаліна, вялікі рускі пісьменнік і драматург. «Галоўнае будзеце вясёллімі, — раўён ён у адным са сваіх лістоў, — глядзіце на жыццё не так мудрагеліста, верагодна, на самай справе яно значна прасцей. Ды і ці заслугоўвае яно, жыццё, якога мы не ведаем, усіх пакупільных разважанняў, якімі забіваюцца нашы галовы, — гэта яшчэ пытанне».	
1953 год	У Ярмашына, дзяржаўны дзясч Беларусі, юрыст, заслужаны юрыст Беларусі (2003). З 1996 года — старшыня Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрэндумаў. Пры яе ўдзеле падрыхтаваны і прыняты Закон Рэспублікі Беларусь «Аб Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрэндумаў», «Аб выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў». Выбарчы кодэкс Рэспублікі Беларусь.	Пятрус БРОЎКА (1905-1980), народны паэт Беларусі: «Разумнаму слава — што крылы, а душно — камень ці пятыя».

Было сказана

Тарас ШЧЫРЫ.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. КАРПЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), В. КЛЮЧНІК (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, Л. СВЕДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕУСкі (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЮШКІ, Л. ЦІМОШКІ.

НАШ АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл/факс); адрэдакцыя: пісьму — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычная — 287 19 68, скартарыя — 292 05 82, адрэдакцыя за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовыя самарванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31; бухгалтары: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by; e-mail: rezk@zviazda.minsk.by (для зваротаў); zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў; іх меркаванні не з'яўляюцца суадпавядаюць з меркаваннямі рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрэдаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прапрыеце «Вывацтва «Беларускі Дом друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год.

Тыраж 25.903. Індэкс 63850. Зак. № 458.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	Нумар падпісаны ў 19.30
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	28 студзеня 2013 года.